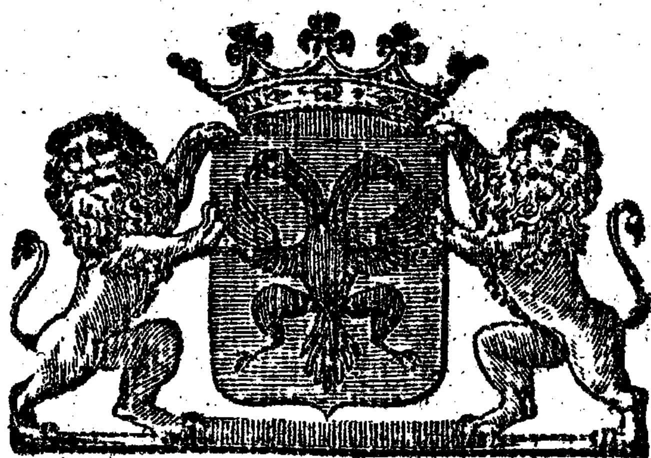
1841. N°. 203

ARNHEMSCHE COURANT.

...erijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* ...s wordt uitgegeven, en wel op *Zondag, Dings-* ..., *Woensdag, Donderdag* en *Zaturdag*, is *f* 5 ... drie maanden. —

DONDERDAG 14 OCTOBER.

De prijs der Advertentiën is, van *een* tot *vijf* regels *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

... heer VAN DAM VAN ISSELT.

...elijke houding der heeren, VAN DAM VAN ... in den laatsten tijd is bekend: dat zij zelfs ...vinciale staten niet ontging, is gebleken uit ...merkelijk verminderd stemmental hetwelk ... zijne herkiezing verkreeg. Deszelfs handel-... echter bij de beraadslaging over de begroo-... vertoont ons in hem den »nieuwen" man. ...er VAN DAM heeft den ouden mensch uitge-... Zoo het hem dan ook nog niet gezegd ... het hem eerstdaags gezegd worden: *Dignus*, ... *es intrare in paterno corpore!*

...r de heer VAN DAM schijnt beide te willen ...igen, de gunst der regering en den roem ... des volks. En hij schijnt te hebben ge-... dat dit zeer goed gaan zou door zijn Nep-... *quos ego*, en door zijn spreken *tegen*, zijn ...en *voor* het budget.

»De heer VAN DAM zegt (lezen wij) de ministers ...*nnen beantwoorden*, maar in het belang des ... *te zullen zwijgen.*" — *Quos ego!*

... later, toen de heer VAN RAPPARD het ondoel-... eener bestaande grondwets-herziening had ...ezen, vond de heer VAN DAM de discussie ...dig; — *anders* zou hij den redenaar *zegevie-* ... *kunnen weerleggen.* — *Quos ego!!*

...oe vreeselijk zou die heer VAN DAM *kunnen* ...! — Hoe dankbaar moet hem dus de regering ... zijn, dat hij het niet wezen *wil!*

...och, wil hij alzoo de partij der regering wel ...en, ziehier wat hij, volgens de *Staats-Courant*, ... de natie kon doen;

»De heer VAN DAM VAN ISSELT oordeelt de be-...ooting, *zoowel uit een staatkundig als uit een* ...*ancieel oogpunt*, ONAANNEMELIJK. Volgens ... is het vertrouwen op de regering geweken en ... plaats gemaakt voor een alles bezielend wan-...trouwen, hetwelk zich dagelijks in de bedroevend-... verschijnselen openbaart, en om hetwelk weg ... nemen de handelingen der regering *niet geschikt* ...zijn. Bij zulk eenen staat van zaken VERBIEDT ... het belang, zoowel van de regering, ... van het vaderland, eene begrooting als de ... thans voorgestelde AAN TE NEMEN, zonder dat ... een enkele stap op den weg der verbetering ...gedaan ... *uit een financieel oogpunt* KEURT ... ...OTING VERWERPELIJK, om-... dat zij zoo weinig blijken van zucht tot bezuini-...ing draagt."

...n zou men dan toch denken dat de heer VAN ... »begrootingen als de thans voorgestelde" wei-... zou? Maar neen: hij *stemt er voor*. En, ... aan de tragi-comische vertooning de kroon ..., dadelijk na zijnen uitval tegen de regering, ... hij te kennen geven dat hij voor al de be-... zal stemmen, die hij »*ook uit een fi-* ... *oogpunt verwerpelijk keurt.*" Eene rege-... ... handelingen niet geschikt zijn om een ... bezielend wantrouwen weg te nemen," die ...ootingen aanbiedt »zonder dat er een enke-... op den weg der verbetering gedaan is," — ... dat het »onbillijk zou wezen die regering te ...eken"!

Ziehier hoe hij onmiddelijk na de boven aangehaalde woorden (altijd volgens de *Staats-Courant*, 9 october) vervolgt:

»Afdoende bezuinigingen door vereenvoudiging »van staatsinrigting, kon men *alleen* van een ho»mogeen ministerie verwachten, *zamengesteld uit* »*mannen die het vertrouwen der natie genieten.*"

Dus moet men alle constitutionele middelen bezigen, om zoodanig ministerie te erlangen, en begrootingen verwerpen waarmede niet-homogene ministers kunnen vallen, gelijk de minister SCHIMMELPENNINCK zelf te kennen gaf? — Neen, neen. De heer VAN DAM vervolgt:

»Zulk een ministerie werd algemeen door de »volkstem verlangd, en hij acht het daarom den »pligt der Staten-Generaal, dat zij dat ernstig »verlangen bij de regering ondersteunen. Daartoe »noodigt hij zijne medeleden uit, om met hem het »eerste hoofdstuk der begrooting te verwerpen; »mogt dat hoofdstuk echter aangenomen worden, »dan zal dit hem een bewijs zijn dat de meerder»heid der Kamer de tegenwoordige gebrekkige in»rigtingen goedkeurt, en in dat geval zal hij *al* »*de overige hoofdstukken door zijne goedkeuring* »*bekrachtigen; omdat het onbillijk zou wezen de* »*regering te bemoeijelijken* onder eenen stand van »zaken, waaraan de meerderheid der Vertegen»woordiging haar zegel hechtte."

Zoo weinig achtte men het gezond verstand der Nederlanders, dat men meende, daarmede zijne medebereiding der begrootings-pil voor hen te vergulden?

Vooreerst kon de heer VAN DAM zeer goed weten dat het eerste hoofdstuk, HUIS DES KONINGS, waartegen volstrekt geene financiële bezwaren bestonden, niet zou worden geweigerd. Wat hij ook van de kracht zijner uitnoodiging verwachten mogt, dit ware wat al te veel verwacht van onze, gelijk bekend is, volstrekt onstelselmatige Kamer. Dat er 14 stemmen tegen het eerste hoofdstuk waren, verwonderde reeds een ieder, zelfs hen die zich het stelligst overtuigd hielden dat de begrootingen, die financiëel werden afgekeurd, zouden worden geweigerd. Overigens kunnen de leden der Kamer, zoo wel als de ministers, voor de stemming, reeds genoegzaam, op een paar stemmen na gewoonlijk, derzelver uitslag berekenen. De verwerping der overige begrootingen afhankelijk te maken van de eerste, schijnt dus niets anders dan eene ijdele reserve, eene pralerij.

Wijders hadden de overige begrootingen niets gemeen met die voor het HUIS DES KONINGS. Uit een financiëel oogpunt was tegen deze laatste niets in te brengen. En *ook uit een financiëel oogpunt* keurde de heer VAN DAM de andere *verwerpelijk*. Zelfs om een homogeen ministerie te verkrijgen, was het niet *noodig* dat de eerste begrooting verworpen wierd, tenzij men ook den heer ROCHUSSEN, die er zich verantwoordelijk voor gesteld had, wilde doen vallen. Ware het werkelijk te doen geweest om een homogeen ministerie, zoo kon men zeer goed volstaan met de begrootingen te verwerpen *dier ministers*, welke men, ter erlanging van homogeniteit, wenschte verwijderd te zien. Begrootingen aan te nemen waartegen zwaarwigtige financiële bezwaren bestaan, enkel omdat de meerderheid zich niet wilde verklaren tegen eene begrooting, waartegen er geene bestonden, schijnt tamelijk ongerijmd.

»Een homogeen ministerie" — zegt (volgens de *Staats-Courant*) de heer VAN DAM — »werd algemeen door de volksstem verlangd, en hij acht het *daarom* den pligt der Staten-Generaal dat zij dat verlangen ernstig bij de regering ondersteunen."

Indien men van *volksstem* spreken wil, — zoo verlangt de volksstem algemeen *bezuiniging*. Deze begeert de volksstem algemeen en in de eerste plaats. Een *homogeen* ministerie begeert de *volksstem* niet. Het volk weet niet eens wat een *homogeen ministerie* is. Wie zoodanig ministerie begeeren, dat zijn mannen van politische kennis en doorzigt.

Maar als men zich op de *volksstem* beroepen wilde, als men meende dat wanneer de volksstem iets verlangde, het alsdan *daarom* de pligt der Staten-Generaal was, zoodanig verlangen aan te dringen, dan had men het *verlangen naar bezuiniging* moeten ondersteunen, dan had men de begrootingen moeten weigeren die men uit een *financiëel oogpunt* VERWERPELIJK heeft gekeurd; waarbij men vond dat geen enkele stap op den weg der verbetering gedaan is.

Maar dan hadde men zich minder gevallig bij de regering gemaakt.

Om als een graaf VAN RECHTEREN begrootingen te weigeren, moet men zich ook bereid gevoelen, om, als hij, gouverneurs-posten *af te slaan*.

De heeren VAN SYTZAMA en SCHIMMELPENNINCK waren ook eenmaal heftige opposanten, en verflaauwden ook allengs; wanneer den heer VAN DAM eene gouverneursplaats of portefeuille wordt aangeboden, dan zullen wij zien of de heer VAN DAM dezelve ook soms niet even als zij aannemen zal.

Buitenlandsche berigten.

TURKIJE.

De »*Malta Times*" berigt uit Alexandrië, van den 26sten september: De onderkoning is den 19den naar Caïro vertrokken, waar hij, naar men zegt, den geheelen winter blijven zal. De Syrische troepen zijn thans alle in twee fregatten van den pacha afgescheept. De *Medea*, welke dezelve vergezelde, keerde den 19den met den Britschen consul te Jerusalem hier terug. De manschap der Engelsche schepen in de baai van Beyrut heeft door de aldaar in den herfst heerschende koorts veel geleden.

— Volgens een' anderen brief uit Alexandrië, van den 26sten september, had *Mehemed-Ali* den voorslag der Oostindische Compagnie aangenomen, betrekkelijk den doorvoer van koopmansgoederen over de landengte van Suez, tegen eenen tol van een half percent der waarde; en er was nog slechts vast te stellen welken weg de goederen en karavanen moeten nemen. Men gelooft, dat deze tol den pacha jaarlijks 300,000 talari's zal opbrengen, hetgeen een' doorvoer ter waarde van 60 millioen talari's vooronderstelt. — Volgens berigten in de *Quotidienne* was de overste *Napier*, gevaarlijk ziek aan buikloop, van de Syrische kust naar Alexandrië teruggekeerd.

EGYPTE.

Alexandrië, 16 sept. In de vorige week zijn op drie Egyptische oorlogschepen 1100 Syriërs, die in het

Egyptische leger en in het arsenaal alhier dienden, naar hun vaderland teruggezonden; andere worden uit het binnenland verwacht, om insgelijks naar huis te gaan; en hiermede zou dan ook deze zaak geschikt zijn.

— De oogst van alle soorten van graan en boomwol is dit jaar zeer overvloedig geweest; de overstrooming van den Nyl is goed, zoodat men voor het volgende jaar ook op eenen rijken oogst mag rekenen.

SYRIE.

Aleppo, 1 *sept.* In den omtrek van Aleppo heeft voor veertien dagen een gevecht tusschen de troepen van den pacha en de Anessie-Arabieren plaats gehad. Een stam Anessi-Arabieren had zich in Tel-el-Sultan in de nabijheid van Tatih, acht uren van hier, gevestigd, om daar hunne kudden te laten weiden. De pacha, die hunne nabijheid voor gevaarlijk hield, zond twee regimenten Spahi en ongeveer 1000 Haundi en Beschbeschuk, met twee kanonnen in hunne nabijheid, om hen in 't oog te houden en schaak te zetten. Deze troepen maakten op zekeren dag van de afwezigheid der Beduïnen gebruik, overvielen hun leger en voerden 800 kameelen en 4000 schapen als buit mede. De Beduïnen wreekten zich in den daaropvolgenden nacht; zij overvielen, omtrent 800 man sterk, het Turksche leger, joegen het in vollen ren door en plunderden het. Dooden bleven er weinige aan beide zijden. Den volgenden dag rukte de pacha met een regiment infanterie naar Tatih, maar ontmoette natuurlijk geen Beduïnen meer, die zich reeds lang met hunnen buit uit de voeten hadden gemaakt. Hij is nog altijd daar; de goede lucht, die er heerscht, schijnt hem wel te bevallen. — In de vorige maand was er eene groote vergadering op den Libanon, waarin men besloot den sultan de schatting te weigeren.

— De Engelsche officieren hebben van hunne regering bevel ontvangen, binnen zeven weken Syrië te verlaten.

ITALIE.

Rome, 30 *sept.* Even als, korten tijd geleden, de Malthezer ridders hier een groot militair hospitaal stichtten, zoo willen thans de ridders van den gouden spoor een opvoedings-gesticht voor hulpelooze kinderen oprigten. Daar intusschen deze orde, zoo ver wij weten, enkel als eene decoratie, zonder eenige geestelijke verpligting hoegenaamd, gegeven wordt, zoo moet men eene nadere bekendmaking afwachten, of de ridders misschien plan hebben zich tot een genootschap te vormen. (*Allg. Zeit*)

ZWITSERLAND.

De groote raad des kantons Tessin heeft in de Aar- ... vroegere instructie bevestigd. De staatsraad van Waad zal wel den grooten raad eene instructie, gelijk aan de vroegere (de herstelling der kapucijner-kloosters) voorleggen, maar het lijdt geenen twijfel, of de groote raad zal met de besluiten van Aargau genoegen nemen. In Geneve is de raad van vertegenwoordigers vergaderd, doch heeft over de instructie nog niet beraadslaagd; het algemeene gevoelen is voor Aargau. De regerings-raad van Zurich zal nog de herstelling van het vierde nonnenklooster verlangen, van de kapucijner-kloosters echter afzien en slechts dan voor dezelve stemmen, als daardoor de meerderheid zich voor een besluit van den landdag verklaart. — De groote raad van Bazel laat het aan het gezantschap over, hunnen laatsten voorslag, volgens welken het besluit van Aargau tot opheffing der kloosters voor nietig verklaard en het aan Aargau vrijgelaten zou worden om bij den landdag de opheffing van enkele kloosters te verzoeken, met of zonder verandering ingang te verschaffen. (*Nat. Z.*)

DUITSCHLAND.

Frankfort, 7 *oct.* Volgens zekere berigten is, eenige dagen geleden, professor *Jordan* te Marburg van zijn arrest tegen eene borgstelling van 3000 fl. — zoo men zegt — ontslagen en op vrije voeten gesteld. (*Nat. Z.*)

ENGELAND.

Londen, 9 *oct.* De omstandige berigten uit China, loopende tot 19 juni, bevestigen hetgeen reeds over Frankrijk dienaangaande bekend was geworden. Ten gevolge van de voortdurende krijgstoerustingen der Chinezen, in en bij Canton, die eenen aanstaanden aanval schenen aan te kondigen, hebben de Britsche bevelhebbers den 20sten mei de vijandelijkheden hervat. Eenige onzer oorlogs-vaartuigen zijn de rivier weder opgezeild, en hebben, na eenen vrij hardnekkigen, doch vruchteloozen tegenstand, de bij de stad aangelegde werken en andere verdedigings-middelen deels vermeesterd, deels vernield. Terwijl alles gereed was, om de stad Canton te bestormen, hebben de Chinezen eene vredes-vlag geheschen, en zijn onderhandelingen geopend. Den 27sten mei is eene overeenkomst tot stand gebragt, waarbij hoofdzakelijk bepaald werd, dat de Chinesche troepen de stad en derzelver omstreken zouden ontruimen; — dat daarentegen de Britsche krijgsmagt mede zou aftrekken, en de vermeesterde punten verlaten; — dat door de Chinezen 6 millioen dollars betaald zouden worden. De betaling van deze geldsom wordt voorgedragen als slechts hebbende moeten strekken tot afkoop van de bestorming der stad, en als in geen verband staande met de vroeger van het Chinesche bewind geëischte schadevergoeding. Wat hiervan ook zij, zeker schijnt het, dat de bedoelde som, die dadelijk door de overheden en kooplieden van Canton aan den commissaris *Elliot* schijnt verstrekt te zijn, door dezen laatsten ten deele besteed of bestemd is geworden tot schadeloosstelling van eenige kooplieden voor de verlorene opium. — Overeenkomstig het bedoelde verdrag, is de Britsche krijgsmagt van de stad teruggetrokken, en hebben ook de Chinesche troepen (welker sterkte op 45,000 man begroot wordt) dezelve ontruimd; maar in de meeste berigten beklaagt men zich, dat die ontruiming der stad geenszins volledig is geweest; — dat een groot aantal der troepen is achtergebleven, en dat de Chinezen dadelijk begonnen zijn met het herstellen hunner verdedigingswerken. Ook elders zetteden zij hunne oorlogzuchtige toebereidselen voort, en men verwachtte alzoo, dat eerlang op nieuw gevechten zouden plaats hebben. Bepaaldelijk sprak men steeds van eene expeditie naar het noorden, ten einde den keizer in zijne hoofdstad zelve tot den vrede te dwingen.

Algemeen beklaagt men zich hier, dat de heer *Elliot* zich, door het betalen der 6 millioen, heeft laten bewegen, om van Canton terug te trekken. Men meent, dat hij, door de stad in bezit te nemen en te houden, eene voordeelige en spoedige beslechting van de geschillen zeer zou hebben kunnen bevorderen.

Ten gevolge van de tijding, dat eene groote hoeveelheid thee herwaarts op weg is, of waarschijnlijk spoedig uit Canton, waar de handel, dadelijk na het sluiten van het verdrag, weder geopend is, zou afgezonden worden, is de prijs van dit handels-artikel hier vrij aanmerkelijk gedaald.

— Er zijn met den *Great Western* latere berigten uit New-York en wel tot 25 september ontvangen. Het nieuwe Amerikaansche kabinet was nog niet behoorlijk georganiseerd, hebbende de senaat zwarigheid gemaakt om de namen van eenige der nieuwe ministers te bevestigen. De Whig-partij had een adres openbaar gemaakt, waarin zij te kennen geeft, dat haar voornemen is, om, onder andere nieuwe maatregelen, eene inkrimping der uitoefening van het veto door den president voor te stellen.

— Naar mate de dag der teregtstelling van den heer *Mac Leod* nadert, neemt de gisting der gemoederen al meer en meer toe, en de gevoelens zijn thans werkelijk verdeeld over zijne vrijlating of veroordeeling. Eenige democratische papieren beweren, dat, hoedanig ook de uitslag zijn moge, moeijelijkheden of onlusten daarvan het gevolg zullen wezen. De gouverneur van den staat van New-York, de heer *Seward*, en zijn procureur-generaal, de heer *Willis Hall*, welke met de vervolging belast zijn, hebben het zeer op eene veroordeeling gemunt, en zullen al het mogelijke doen om dat doel te bereiken; al ware het slechts om den president *Tyler*, wiens tegenstanders zij zijn, in verlegenheid te brengen.

FRANKRIJK.

Parijs, 9 *oct.* De terugwerking, welke men sedert lang in Spanje te gemoet zag, heeft zich geopenbaard, en wel in de Baskische provinciën. Aldaar heeft zich eene partij opgedaan, welke zich ten gunste heeft verklaard van de gematigde constitutionele regering, dat is, voor het bewind van koningin *Issabella*, zoodanig als dit bestond vóór de gebeurtenissen, welke de koningin-regentes *Christina* hebben verdreven, en het hoog gezag aan *Espartero*, als regent, in handen hebben gesteld. Het niet gereedelijk erkennen der Baskische privilegiën, of *fueros*, en de woelingen der anti-constitutionele geestelijkheid hebben het bestaande misnoegen aangekweekt. Het geldgebrek, waardoor aan de troepen geene geregelde soldij konde worden betaald, heeft ongunstig op den geest dezer troepen gewerkt. Zekere *O'Donnell* heeft zich, met een deel der soldaten, meester gemaakt van het kasteel van Pampelona, en aldaar het gezag van koningin *Issabella*, in tegenoverstelling van dat van den regent *Espartero*, geproclameerd. Hij heeft van de stad Pampelona geëischt, zich te onderwerpen. De aldaar commanderende generaal *Ribero* heeft dit geweigerd. *O'Donnell* heeft versterking bekomen, de stad beschoten, en *Ribero* genoodzaakt, dezelve te ontruimen. Bilbao heeft dit voorbeeld gevolgd, en zich mede tegen *Espartero* verklaard. *Concha*, welke te Tafalla staat, is den regent getrouw geb... doch men zegt, dat ook Vittoria denzelven is af... len; gelijk ook de generaal *Jaureguy* (de beken... *Pastor*). Aldus stonden de zaken op den 5den.

Men was zeer benieuwd naar de houding, welke *Carlos* bij deze gebeurtenissen zoude aannemen, mits eene ontijdige tusschenkomst welligt de partij Isabellisten zoude kunnen verzwakken.

Volgens de jongste berigten, won de opstand ... Baskische provinciën veld, en scheen het den ... listen niet aan geld te ontbreken, 't welk bij de ... standers van *Espartero* de meening deed o... dat het bewind van Frankrijk gewisselijk de hand ... deze gebeurtenissen.

— Reeds loopt hier het gerucht, dat er te ... eene beweging, ten voordeele van de koningin ... zoude zijn uitgebroken, en dit gerucht is niet ... invloed geweest op den prijs der 3 pCt. renten ... koffijhuis van *Tortoni*. Men wil ook verzeker... de genoemde vorstin haar hotel binnen deze h... heeft verlaten.

Parijs, 10 *oct.* Een dagblad zegt, dat de ... over den aanslag van 13 september, waarschijnl... tweede helft van november zullen worden geop...

— Men verzekert, dat de handels-onderhand... tusschen Frankrijk en België, wel verre van vo... afgebroken te zijn, slechts tot een niet zeer ver... tijdstip zijn verschoven. Ten gevolge van onverm... geoordeelde ophelderingen, zijn de Belgische ond... delaars naar Brussel vertrokken, en zij worden ... verwacht om de zamenkomsten te hervatten, w... zij tot dus ver deel namen.

— Berigten uit Bayonne melden, dat *Jauregu*... zich te Villafranca bevond en *Munagorri*, d... den kant van Aston was, zich voor de insurre... beweging hebben verklaard. Deze beweging ... vorderingen in Biskaja en Alava. De markies *van* ... *reda*, afgevaardigde van de provincie Alava, hee... aan het hoofd van een gedeelte der opgestane be... gesteld. De uit St. Sebastian afgezonden ruiterij, ... opstand te keer te gaan, heeft zich met de par... *O'Donnell* vereenigd.

SPANJE.

Madrid, 3 *oct.* Sedert twee dagen waren ... doffe geruchten in omloop, te weeg gebragt ... aankomst van eenen afgevaardigde uit Pampelona ... stond daarna werp een raad van ministers geh... waarbij de regent tegenwoordig was. Indien m... woonlijk goed onderrigte lieden mag geloove... de Navarresche gedeputeerde in den vollen raa... verklaard, dat de staat van zaken in de noordelij... vinciën zoodanig was, dat het ergste stond te ... bijaldien niet onverwijld krachtdadige maatregele... den genomen. Na den afloop der raadsverg... ontbood de regent al de inspecteurs des legers ... en na langdurig onderhoud schijnt het gouver... tot het besluit te zijn gekomen, om het garniz... Pampelona te veranderen, en andere troepen ... provincie te leggen. Alhoewel de ministeriële ... bladen omtrent deze ernstige zaak het stilzwijge... bewaren, ontwaart men gemakkelijk, dat de rus... schijnbaar is. Rondom de woning van den reg... den ongewone maatregelen van voorzorg genom... tusschen heeft zich in de hoofdstad nog geen ... opschudding geopenbaard.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 11 *oct.* De Eerste Kamer ... hare laatstgehoudene zittingen, *aangenomen* ... ontwerp van wet betrekkelijk de magt der ... en andere heemraadschappen, dijk- en polder... enz.; en 2o. dat betrekkelijk de zaken der maat... van weldadigheid. — Zij heeft zich heden in ... lingen bezig gehouden met het onderzoek van de ... der begrootingswetten voor de jaren 1842 ...

Tegen de laatste dagen dezer week zal de ... dige zitting der Staten-Generaal, door Z. ... minister van binnenlandsche zaken, worden ... Aanstaanden maandag, den 18den dezer, zal ... zitting der Kamers, door Z. M., met de gebr... plegtigheden, worden geopend.

Maastricht, 8 *oct.* Voor eenige dagen is ... venhage bij het stedelijk bestuur alhier aange... extract uit de registers van den burgerlijken st... vrouwe *Henrica Adriana Ludovica Flora* ... *d'Oultremont*, dochter van den Hoog Gebor... *Ferdinand Franciscus Ludovicus Michael* gr... *tremont*, van Wegimont, en vrouwe *Joanna* ... *Hartsinck*, van Amsterdam, welke op den 26 ... ari 1792 in de St. Jacobskerk te Maastricht ...

REDEVOERING *van den graaf* VAN RECHTEREN, *over de begrootingswetten, gehouden ter vergadering van de Tweede Kamer* van den 7den october jl.

EDEL MOGENDE HEEREN!

Voor weinige dagen verklaarde een hoog staatsdienaar in deze vergaderzaal aan UEd. Mog., dat het vertrouwen der volksvertegenwoordiging op de regering was geschokt!

Ja, Ed. Mog. Heeren! ik ook moet het bekennen, en *ik doe het met een treurig gemoed*, het vertrouwen der volksvertegenwoordiging, en het vertrouwen van het volk dat vertegenwoordigd wordt, is geschokt.

Het vertrouwen van een braaf en onderworpen volk in eene regering, van welke ik alle reden heb te gelooven dat zij het goede wil, dat zij het geluk van het volk verlangt, is geschokt.

Treurig verschijnsel, voorwaar! dubbel treurig in de omstandigheden, in welke het vaderland zich bevindt; verschijnsel, dat reeds het misnoegen nadert, den voorspoed ondermijnt, en welligt vroeger of later het geluk van een lands bedreigt, hetwelk steeds tot leus had, *eendragt magt maakt*.

De minister van financiën heeft den vinger op de wonde gelegd, en ik verheug mij dat de regering er geen geheim van maakt, dat zij dezelve kent; want het kwaad te kennen dat aan ons levensbeginsel knaagt, is althans *eene* schrede gedaan tot de genezing van hetzelve.

Het zij mij vergund UEd. Mog. als in dadelijke betrekking staande tot het werk dat aan onze deliberatiën is onderworpen, — mijne overwegingen omtrent het aangeduide kwaad bescheiden te mogen mededeelen, en ik bid UEd. Mog. mij daartoe eenige oogenblikken uwe aandacht te schenken.

Toen in den jare 1814 het vaderland uit den jammerpoel herrees, in welken het ten gevolge van de wereld-revolutie, in Frankrijk ontstaan en spoedig uitgebreid, was gedompeld geworden, klopten aller harten van vreugde, en elk gemoed was vol van blijde verwachting. — Een prins uit het Huis van Oranje, dat huis, dat met het vaderland was verrezen en gedaald, nam de vorstelijke kroon aan en *beloofde* naar eene wijze grondwet te zullen regeren.

Eene nieuwe huishouding van staat werd daargesteld, gegrond op oude, maar door de aangebragte wijzigingen geheel veranderde instellingen en op de Fransch-keizerlijke administratie met hare goede zijden, maar ook met hare verkeerdheden.

Deze huishouding had, volgens het oordeel der bekwaamste mannen van dien tijd, het gebrek van *te kostbare* instellingen, en van de kiemen van te hoog opgevoerde uitgaven in zich te verborgen.

Het jaar 1815 verkondigde aan Nederland de door Europa's groote mogendheden beslotene vereeniging met België, een huwelijk tusschen vroeger in naauwe betrekking staande provinciën, dat weinig huisselijk geluk gedurende deszelfs 15-jarig bestaan aanbragt, en welks scheiding noodlottig voor beide partijen was, werd besloten.

Eene nieuwe grondwet, met het kleed van de constitutionele monarchale regering getooid, werd ontworpen en aangenomen, en de nieuwe regering begon onder moeijelijke omstandigheden haar werk.

Gebreken in die grondwet, te menigvuldig om hier op te noemen; willekeurige afwijking derzelve, ook [illegible] door het gebrekkige der grondwet zelve veroorzaakte groote uitgaven, en daarvan het gevolg [illegible] vermeerdering van schulden en belastingen; eenige [illegible] wel ontworpene, maar onhandig uitgevoerde [illegible] van bestuur, die met den nationalen geest der Belgen streden, — bevorderden in 1830 de scheiding van eene 15-jarige noodlottige vereeniging.

Het koningrijk der Nederlanden was geweldadig uitgerukt en in 1831 werd reeds een veldtogt tegen onze voormalige landgenooten ondernomen.

België reconstituëerde zich, beginnende met eene nieuwe grondwet. Neêrland, het kleinste gedeelte van het voormalige Koningrijk, bleef met deszelfs gebrekkige grondwet en met deszelfs kostbare instellingen wat het [illegible] was tot 1839 in eenen staat van *quasi oorlog* — [illegible] van de *volharding* — in het bewandelen van [illegible].

[illegible] eindelijk schulden op schulden waren gestapeld, [illegible] gelden waren verteerd, en alle kassen [illegible] geledigd, sloot men, gedrongen door de omstandigheden, eenen nadeeligen vrede; eenen vrede, van [illegible] nog slechts gedeeltelijk worden genoten, vermits onze financiële aangelegenheden met België nog niet ten einde zijn gebragt en een wenschelijk handels-tractaat nog niet tot stand konde komen.

Het koningrijk der Nederlanden, het verscheurde, het uitgeputte, stond zoo *nu* bijna een jaar geleden daar, toen een nieuw tijdperk met een ander hoofd van den staat voor hetzelve begon, na dat nog te voren, *als in der haast*, de verouderde, en door de omstandigheden vernietigde grondwet, *zoo als men het noemde*, werd herzien.

Een koning met een ridderlijk hart, zonder vrees; een koning met een nimmer overwonnen zwaard in de hand, zette de kroon op zijn hoofd; — het vaderland, dat hij reeds meermalen als kroonprins verdedigde, droeg hem welverdiende hulde toe.

Treurig echter was het gevoel der natie, toen de geheele waarheid en de toestand van het vaderland werden bekend. Men vond zich te leur gesteld in billijke verwachtingen, en het *vertrouwen op de regering was geschokt*.

Groot echter was de verwachting van de nieuwe regering, moeijelijk hare taak. Het volk *vertrouwde* niet meer onbedingd, maar het hoopte op verbetering.

Eene begrooting over een jaar (*voor het jaar 1841*) met een zeer hoog cijfer werd aangenomen. Het was een votum van vertrouwen! Men wilde der nieuwe regering, die zich in moeijelijke omstandigheden bevond, den tijd gunnen, om den afgrond te peilen en aan de zaken eene andere rigting te geven.

De regering daarentegen zag de zwaarwigtigheid der omstandigheden niet genoegzaam in, en veranderde evenmin van raadslieden als van beginselen.

Ik voel dat de taak, die ik mij heb opgelegd, moeijelijk is. Ik moet hier spreken over de daden van mannen die in lage en hooge betrekkingen stonden, en gedeeltelijk nog staan. Als bijzondere personen en achtingswaardige leden der maatschappij mag en zal ik geen oordeel over hen vellen. Als *staatsmannen*, als mannen met het openbaar gezag bekleed, staan zij *daar*, even als *wij*, aan de openbare meening en aan de beoordeeling hunner daden onderworpen. — *Ik*, die hier dure verpligtingen te vervullen heb, zal mij dan ook niet laten weerhouden om, zoo verre het voor mijn betoog noodig is, die *openbare daden* te beoordeelen. — Ik hoop het niet te min met bescheidenheid te doen, daar ik hier niet optrede om iemand te beleedigen, maar om aan eene *dure verpligting* te voldoen.

Het bestuur, gedurende de laatste tien jaren der vorige regering, volhardde in eenen strijd zonder doel, die nimmer eene goede uitkomst konde hebben; in eenen strijd, tegen den wil der vijf groote mogendheden van Europa volgehouden, en die niet overeenkomstig met het belang van ons land was.

De uitkomst was, zoo als men zag konde verwachten. Toen Neêrland eens aannemelijke voorwaarden had geweigerd, stond het verlaten daar, en moest nog niet lang geleden eenen zeer ongunstigen vrede aannemen.

Om deze volharding vol te kunnen houden, zonder te veel tegenspraak bij de wetgevende magt te ondervinden, moest de ware staat der zaken gedeeltelijk verholen blijven. Schulden werden op schulden gestapeld. Het syndicaat werd verteerd. Alle kassen werden geledigd, en het een en ander aan de verbaasde vertegenwoordiging der natie, en eindelijk ook aan het volk zelve, kenbaar.

Ik zal niet uitweiden omtrent de reeks van ongrondwettige en ongeoorloofde handelingen der vorige regering: *zij zijn maar te zeer bekend* en de naweên van dit beheer zullen langen tijd in Nederland ondervonden worden.

De staatsdienaren, onder welker bestuur de beschreven handelingen plaats vonden, bleven bij de nieuwe regering de raadslieden en de gezagvoerders, en eenige derzelven werden slechts lang na dat de natie eene algemeene *aftreding derzelve had verwacht* en verlangd, op hun verzoek ontslagen.

Hetzelfde grondbeginsel van bestuur, met een gedeelte derzelfde staatsmannen aan het hoofd, bleef steeds bestaan en het beheer veranderde weinig van gang en van strekking.

Op dit standpunt staan wij thans, Edel Mog. Heeren.

Op dit standpunt wordt ons eene begrooting over een tijdvak van twee jaren, voor elk jaar van ruim 71 millioen guldens, aangeboden, — aangeboden op den 17den augustus. Intusschen had de grondwet daartoe als laatsten dag den 31sten december 1840 bepaald. Nemen wij dezelve aan, zoo legden wij de stilzwijgende verklaring af, dat wij den bestaanden staat van zaken goedkeuren en dezelve voor een tweejarig tijdvak willen bestendigen.

Dan is er geene reden — indien het vaderland nog zoo lang voor schokken mag bewaard blijven, en de natie tot dien tijd de zware lasten kan torschen — dat ons niet op den 31sten december 1842 eene begrooting, wederom van ruim 71 millioen, over 1844 en 1845 ter goedkeuring worde voorgelegd en zoo vervolgens.

Maar biedt het boven omschreven staatsbestuur ons de noodige waarborgen aan, om den bestaanden staat van zaken te kunnen en te mogen bestendigen? *Ik vermeen het niet.*

In elk wel bestuurd land, zelfs daar, waar geene door het volk gekozene vertegenwoordigers de absolute monarchie beperken, ziet men steeds mannen van dezelfde politische gevoelens te zamen geroepen om het staatsbestuur in handen te houden. In constitutionele monarchiën is dit eene volstrekte behoefte, ik zoude zeggen eene levens-kwestie.

In Nederland, alwaar, hoezeer mijns inziens gebrekkig, het constitutionele stelsel van regering bestaat, is de bovenstaande regel geenszins toegepast; en in het hooge staatsbestuur zitten de mannen der oude regering met hunne voormalige bestrijders.

Ja — het vertrouwen der natie en der vertegenwoordiging op de regering is geschokt! — Het was een noodwendig, natuurlijk gevolg van het *gebeurde*, en van dat wat de natie reden had te verwachten; en *dat niet gebeurd is!*

Het is in den ongevestigden toestand van 's lands staatsbeheer, dat ik den eersten en voornaamsten grond vinde, aan de tweejarige begrooting mijne goedkeurende stem te moeten weigeren.

Deze grond alleen zoude reeds mijne stem bepalen, maar er zijn nog andere redenen, die zich daar bijvoegen.

Eene *tweede* reden dan *van verwerping* is voor mij gelegen in de *te late aanbieding dezer begrooting*.

De grondwet bepaalt, in art. 123, dat de begrooting der staatsuitgaven telkens voor den tijd van twee jaren wordt vastgesteld, en *de nieuwe staatsuitgaven* door den koning *een jaar voor den afloop van dien termijn* aan de Staten-Generaal wordt voorgedragen.

Aangezien er nog geen *tweejarige termijn* heeft bestaan, en ook nimmer bestaan kan, indien men aan denzelven geen begin geeft, zoude deze bepaling der grondwet, *de woorden* ZEVERPLIJK *opnemende*, ten eeuwigen dage onuitvoerlijk blijven, hetwelk niet aannemelijk is; men moet gevolgelijk het er voor houden, dat de grondwet verlangt, *dat de nieuwe begrooting een jaar vóór den afloop der laatst vastgestelde*, aan de Staten-Generaal zal worden aangeboden.

De uiterste termijn, daartoe gesteld, zoude gevolgelijk de 31ste december 1840 zijn geweest, — en dezelve is aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden *ruim zeven maanden* te laat.

Het gevolg daarvan is geweest, dat eene eerste tweejarige begrooting, na de verandering der grondwet opgemaakt, eene *eerste vaste begrooting* der staatsontvangsten en uitgaven, (die van 1841 was toch geheel transitoir,) na eene veranderde regering een groot, omslagtig en veel al ongenoegzaam toegelicht werk — tot welks rijpe overweging en grondig onderzoek de grondwet *ruim negen maanden tijd heeft gesteld* — in het korte tijdsbestek van weinig weken heeft moeten beoordeeld worden; tijdsbestek, gedurende hetwelk de Tweede Kamer der Staten-Generaal bovendien een aantal andere zeer belangrijke en geheel verschillende onderwerpen van wetgeving in overweging heeft moeten nemen, welke meerder tijd hebben gevorderd, naarmate dezelfde wetsontwerpen telkens, na het onderzoek in de sectiën, door de regering zijn teruggenomen, en door anderen zijn vervangen geworden.

De regering zegt, en ik wil aannemen, dat er onoverkomelijke zwarigheden hebben bestaan, om de begrooting voor of op den gestelden termijn aan te bieden, — maar diezelfde omstandigheden maken het voor de Staten-Generaal onraadzaam de te laat aangebodene begrooting aan te nemen. — De door de regering willekeurig of onwillekeurig begane afwijking der grondwet moet noodwendig de niet-daarstelling eener tweejarige begrooting ten gevolge hebben.

Eene *derde* reden, die mij het aannemen dezer tweejarige begrooting verbiedt, is de hoogte van het cijfer, tot hetwelk die is opgevoerd.

Eene jaarlijksche uitgave van ruim 71 millioenen is *te zwaar* voor een klein land; die som kan niet gedekt worden dan door knellende belastingen, die het volk niet *kan* dragen, en door wisselvallige en onzekere baten der Overzeesche bezittingen.

Dit aangenomen, — en wie zal het mij buiten of binnen deze vergadering tegenspreken? — dan ligt daarin het

bewijs, dat of de noodige zuinigheid bij het opmaken der begrooting niet is betracht, of *dat de geheele huishouding van den staat te omslagtig*, te kostbaar, in een woord op eenen te grootschen voet voor een rijk als de Nederlanden is geschoeid.

In de verbalen der verschillende sectien zijn de bezuinigingen aangeduid, die de leden dezer Kamer vermeenen dat zouden kunnen plaats grijpen. De meeste voorstellen zijn door de regering bestreden of onbepaald uitgesteld. Hoezeer het mij voorkomt, dat op de voorgestelde begrooting meer kon worden bezuinigd, — zoo wil ik niettemin bekennen, dat *zeer groote sommen* op die wijze niet te vinden zijn, en het eenige afdoende redmiddel moet gevolgelijk in eene *vereenvoudigde en meer zuinige huishouding gezocht worden.*

Op de daarstelling dezer moet ik gevolgelijk in het belang van het land aandringen.

Eene moeijelijke en werkzame taak moge het zijn, Ed. Mog. Heeren! het *staatswerktuig* te *vereenvoudigen*, overal minder omslag en zuinigheid in te voeren, — Vel bekwaamheid en onpartijdigheid, gepaard met vastheid van geest, moge daartoe worden gevorderd; — Moet dit de regering, moet dit de volksvertegenwoordiging afschrikken, om het werk te ondernemen? Neen: moeijelijk moge de weg tot herstel zijn; maar heerlijk is ook de prijs, die het loon van moedige onderneming zal zijn! Die prijs is — het herstel van het zinkend vaderland!

Of zouden wij gelijk willen zijn aan een schip, door onbekwame stuurlieden op klippen gevoerd, lek, met nog eenige versleten zeilen daarheen drijvende. — *De veilige haven kan nog bereikt worden*, zij is niet verre af; maar de stuurlieden willen den waren koers niet nemen; de bemanning is te flaauw, te besluiteloos om de hand aan de pompen te slaan: » het schip drijft » immers met eene zachte koelte voort, de haven kan » ook wel, zonder zich te vermoeijen, worden bereikt." De menigvuldige passagiers roepen wel herhaald en ernstig *den koers te veranderen* en handen aan het werk te slaan. — Niets mag baten! Een storm komt op, — het schip vergaat!

Wij zijn vertegenwoordigers van een trouw en rustig volk. Wij zijn Nederlanders! afstammelingen van die helden, die den strijd tachtig jaren voor hunne onafhankelijkheid streden tegen den magtigsten vorst der aarde, tegen den vorst, in wiens staten de zon niet onderging! — Op den Nederlandschen troon zit een koning uit het Huis, dat met de Nederlandsche onafhankelijkheid verrees.

Wij bezitten nog middelen van herstel, als wij den goeden weg, *op welken de voormalige republiek groot en magtig werd*, willen bewandelen.

Maar wij zijn van den weg onzer voorvaderen afgeweken! wij hebben eene *grootsche, kostbare huishouding*; *wij hadden eene eenvoudige en zuinige.*

Wij hebben in 1813 wel de Franschen verdreven, maar de omslagtige en wantrouwige keizerlijke instellingen behouden. Wat zeg ik? — wij hebben die wijdloopige administratie nog vermeerderd en uitgebreid.

Op dit standpunt staan wij met schulden overladen, slechts rijk aan alle soorten van belastingen en tot nog toe aan geduld om die te dragen; — met eene verscheurde, slecht en gebrekkig herstelde grondwet en een bestuur, hetwelk eenheid van wil en het vertrouwen der natie mist.

Indachtig aan den eed, dien ik aflegde toen ik deze raadzaal betrad; indachtig dat ik heb beloofd *het algemeen belang met al mijn vermogen te bevorderen*, — vind ik mij bezwaard door de aanneming der aangebodene tweejarige begrooting eenen toestand te helpen vestigen, dien ik voor onbestaanbaar houde.

Ik zal, met het oog op de toekomst van het vaderland geslagen, en in de hoop dat de regering, beter ingelicht omtrent het verlangen der natie, en het ware belang van [illegible] goedkeurende stem aan de in deliberatie zijnde wet en de volgende, te zamen de staatsbegrooting uitmakende, weigeren.

Mengelwerk.

Eene wondere katechisatie.

(*Ingezonden*)

De meester. Hoe heet het kleine plekje gronds hetwelk ik u hier met den vinger op de landkaart aanwijs?

De leerling. Het heet Nederland, en wordt bewoond door $2\frac{1}{2}$ millioen gerekt-geduldige schapen, waarvan verreweg het grootste gedeelte zich met de meeste lijdzaamheid tot op de huid toe laat scheren. Hetzelve is bepaald ten noorden door de blinkende hoedanigheden van den heer VAN MAANEN (grootkruis), ten zuiden door de volharding van den heer VAN DOORN, ten oosten door de bekwaamheden van den heer SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE, en ten westen, (daar waar de zon ondergaat) door de moderne spaarzaamheid van den heer ROCHUSSEN. — Deszelfs grond is zeer vruchtbaar in schoonschijnende geloften van allerlei aard, in voortreffelijke *zuinigheids-maatregelen*, *extra toelagen*, *surplus-tractementen*, *dag-*, en *presentie-gelden*, *onbegrijpelijke pensioenen*, enz. enz. Geen wonder dus, dat intriganten en kruipers er welig tieren en voortkomen.

De meester. Wat is, buiten het genoemde, mede een zeer merkwaardig product van Nederland?

De leerling. De nationale schuld. —

De meester. Gij spraakt daar van schapen: wie heeft het regt die zoo geduldige schepsels van hunne vacht te ontdoen?

De leerling. Aan oneindig veel herders is dit regt toegestaan: men noemt de zoodanigen: ministers, directeurs-generaal van een departement, hooge autoriteiten, zwaar bezoldigde ambtenaren, volharders, enz.

De meester. Is dit altijd zoo geweest?

De leerling. O ja! edoch met die geringe verandering, dat van sedert het jaar Onzes Heeren 1830 een groot gedeelte der kudde, ontevreden over het verregaande berooven van hunne wol, weigerde om zich langer te laten villen, zich bijeenverzamelde, en de herders verdreef, zoodat, van dien tijd af aan, deze laatsten hunne *industrie* slechts op nagenoeg de helft der voormalige kudde konden blijven uitoefenen, van welke taak zij zich voortdurend met den meesten ijver hebben gekweten. Kwaadwilligen meenen, dat zulks nadeelig is voor de arme schapen, en het slecht is, dezelve geheel van hun bedeksel te berooven; edoch een der ministers (of opperherders) heeft onlangs gezegd, dat het tot hun eigen bestwil was; en wij behooren altijd een zoodanig hoog verheven mensch te gelooven.

De meester. Zeer goed! Zeg mij nu eens hoe noemt men de wol, die de schapen vrijwillig moeten missen?

De leerling. Enorm hooge belasting; de aanvrage tot verkrijging der wol een *budget.*

De meester. Wat is eigenlijk een *budget?*

De leerling. Hierover mogen wij kortzigtigen geen oordeel vellen; en, gelijk teregt ergens wordt geleerd: *wij zien het maar doorgronden het niet.*

De meester. Maar zijn er dan geen menschen, die zorg moeten dragen, dat de arme schapen niet te veel geschoren worden?

De leerling. O ja! men noemt de zoodanigen *gedeputeerden* of leden van de Staten-Generaal, belast met de verdediging van de belangen der onnoozele schapen, en daargesteld om tot hun voordeel te zijn: — maar aangezien het meerendeel dier lieden gaarne hunne zoontjes, broeders of neefjes in vervolg van tijd op eene of andere wijze deel zagen maken van de *schaapscheerders*, of zelve brandend verlangen om *leeuwenridder* of *jonkheer* te worden, — zoo durven zij de opperherders niet boos maken en de wol aanvrage weigeren.

De meester. Is het dan zoo een groot genoegen om *leeuwenridder* of *jonkheer* te zijn?

De leerling. Het schijnt van ja! aangezien velen, die voorheen de belangen hunner schapen nog al voorstonden, na de verkrijging van een half el *leeuwenlint* of een *jonkheerschap*, van denkwijze veranderden, en de *talenten*, *hun door den hemel geschonken*, niet anders wilden gebruiken dan om het woordeke JA! uit te spreken.

De meester. Hoe noemt men hen, die immer *ja!* zeggen en het scheersystema steeds willen volhouden?

De leerling. Volharders; aan derzelver hoofd zag men steeds den *hertog* en den *markies* dier edele deugd.

De meester. Kan men het door die volharding verre brengen?

De leerling. Men kan daartoe veel tot *eigen voordeel* verkrijgen; er is echter nog eene andere wijze om in Nederland tot een of ander voordeelig *scheerdersambt* te geraken.

De meester. Noem mij dezelve?

De leerling. Men moet zorgen om alle liberale beginselen, als schandelijk en *minister-* of *opperherdertergelijk*, te verachten; zonder onderscheid alles goedkeuren; nooit als met den diepsten eerbied van den heer VAN MAANEN *cum suis* spreken; in koffijhuizen of societeiten de *Arnhemsche Courant*, den *Tolk der Vrijheid* ja zelfs het *Kamper Weekblad* met verachting van zich schuiven en luidkeels om de *Staats-Courant* en het *Journal de la Haye* schreeuwen, en alle hoog geplaatsten afgodisch vereeren.

De meester. Ik ben zeer te vreden over uwe antwoorden en hoop deze lessen nader met u te vervolgen.

M......... S.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 13 Oct. 3 El 2 Palm 4 Duim; gew. 4 Duim …

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boek…